

Acțiunile arbitrare comise de procuratură și instanța de judecată în privința grupului Petrenco, costă Republica Moldova o nouă condamnare la CtEDO și 67750 EURO din bugetul de stat

La 14 septembrie 2021, Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO) a emis o hotărâre în cauza Petrenco și alții 6 contra Republicii Moldova, prin care a recunoscut violarea mai multor articole din Convenție de către Republica Moldova.

Plângerea reclamantilor adresată CtEDO

Cauza se referă la reținerea, arestarea și detenția reclamantilor în baza unor acuzații de tulburări în masă, ca urmare a unei demonstrații pe care aceștia au organizat-o în fața sediului Procuraturii Generale în septembrie 2015. Toți reclamantii au fost deținuți timp de patru luni și jumătate în penitenciarul nr. 13 și, aproximativ pentru aceeași perioadă de timp, s-au aflat în arest la domiciliu. În perioada în care aceștia se aflau în arest la domiciliu, reclamantii au fost forțați să poarte brățări electronice, pe care trebuiau să le încarce la fiecare cinci ore.

Reclamantii s-au plâns la CtEDO cu privire la următoarele violări ale Convenției:

Primul reclamant s-a plâns cu referire la condițiile detenție

în penitenciarul nr. 13. Detenția reclamantului în Penitenciarul nr. 13 a reprezentat un tratament inuman și degradant, încălcându-se Articolele 3 și 8 din Convenție.

Toți reclamantii se plâng, în temeiul articolului 5 § 1 al Convenției, că privarea de libertate nu se baza pe o suspiciune rezonabilă că aceștia au comis o infracțiune și că detenția acestora a fost arbitrară și ilegală. Ei, de asemenea se plâng, în temeiul articolului 5 §§ 3 și 4, că privarea lor de libertate nu a fost bazată pe motive relevante și suficiente și că instanțele naționale nu și-au motivat suficient hotărârile judecătorești cu privire la aplicarea și prelungirea măsurilor preventive.

Toți, cu excepția primului reclamant, s-au plâns în temeiul articolului 11 al Convenției că dreptul reclamantilor la întrunire pașnică a fost încălcat prin aplicarea, în calitate de măsură preventivă, a interdicțiilor de a merge în locuri unde se petrec acțiuni de proteste în masă.

Cu excepția primului și a celui de-al patrulea reclamant, reclamantii se plâng, conform articolului 13, că aceștia nu a avut o cale de atac eficientă împotriva încălcării articolului 11 din Convenție (cu privire la interdicția stabilită de instanța de judecată de a participa la întruniri publice).

Hotărârea CtEDO

Art. 5.1, art. 5.3, art. 5.4 – acuzațiile de participare în dezordini în masă nu se bazează pe suspiciuni rezonabile

Curtea a constatat că reclamantii au fost arestați și acuzați de infracțiunea de participare la tulburări de masă, infracțiune care, conform textului articolului 285 din Codul penal, este descrisă ca fiind implicată în „violență împotriva persoanelor, pogromuri, incendiere, deteriorarea bunurilor, utilizarea armelor de foc sau a altor obiecte utilizate ca arme și rezistență violentă sau armată reprezentanților autorităților ”(a se vedea paragraful 22 de din Hotărâre).

După examinarea videourilor demonstrației din 6 septembrie 2015, incluse în dosarul cauzei (a se vedea descrierea detaliată a acestora la paragrafele 7- 10 din Hotărâre), Curtea constată că acuzațiile privind comportamentul violent al reclamantilor sunt total incompatibile cu filmările conținute în acele videouri. Potrivit înregistrărilor video în cauză, a căror autenticitate nu a fost contestată de guvern, întrunirea în general și a reclamantilor în special a fost pașnică pe toată durata acesteia. Este adevărat că poliția a folosit forța pentru a-i împinge pe protestatari departe de intrarea în clădire, dar aceștia din urmă nu au prezentat nicio rezistență violentă sau armată și s-au lăsat îndepărtați de intrarea în clădire în 2-3 minute (a se vedea paragrafele 7-8 din Hotărâre).

Curtea a constatat că judecătoarea Svetlana Balmuș de la Curtea de Apel s-a expus în opinia sa separată că întrunirea a fost pașnică (a se vedea paragraful 16 din Hotărâre). De asemenea, Curtea a luat act de constatarea Curții Supreme de Justiție în Decizia sa din 11 februarie 2020 în sensul că, la condamnarea reclamantilor, instanțele inferioare s-au bazat exclusiv pe prezentarea faptelor prezentate de acuzare și că nu au acordat atenție probatoriului din cauza penală și probatoriului apărării (a se vedea paragraful 18 din Hotărâre).

În astfel de circumstanțe, Curtea nu poate să nu constate că acuzația de participare la tulburări de masă împotriva reclamantilor nu s-a bazat pe o „suspiciune rezonabilă” și, prin urmare, nu poate fi considerată „legală” și este arbitrară în sensul articolului 5 § 1 din Convenție (a se vedea cauza Brega împotriva Moldovei, nr. 52100/08, § 38, 20 aprilie 2010). Prin urmare, a existat o încălcare a articolului 5 § 1 din Convenție.

Art. 11 – Încălcarea libertății de întruniri. Interdicția ilegală aplicată reclamantilor cu privire la participarea la întrunirile publice

În ceea ce privește legalitatea ingerinței de mai sus, niciun element din prezenta cauză nu a permis Curții să considere că a existat un temei juridic pentru limitarea dreptului reclamanților la libertatea de întrunire. Curtea stabilește că, într-adevăr, articolul 191 din Codul de procedură penală (a se vedea paragraful 23 din Hotărâre) nu prevede o astfel de măsură procesuală și Guvernul nu a indicat alte dispoziții legale interne care să permită impunerea unei astfel de măsuri unei persoane eliberate și care este în așteptarea procesului. Astfel, Curtea a ajuns la concluzia că ingerința în cauză nu era legală în temeiul dreptului intern.

Prejudicii dispuse de a fi încasate

Curtea a dispus ca Guvernul Republicii Moldova să achite reclamanților suma totală de 63750 Euro, în calitate de prejudicii morale, pentru violările comise și suma de 4000 Euro, în calitate de costuri și cheltuieli de reprezentare și asistență juridică în fața CtEDO.

Comentariile avocaților Asociației Promo-LEX

Potrivit Directorului de Program și avocatului Vadim Vieru, „Această cauză scoate în evidență probleme sistemice legate de legalitatea și temeinicia aplicării și prelungirii măsurilor preventive de arest, precum și limitarea dreptului la libertatea de întrunire prin aplicarea, în calitate de măsură provizorie, a interdicției de a merge în locuri unde se petrec acțiuni de proteste în masă. Curtea constată lipsa bănuielii rezonabile cu privire la comiterea infracțiunii și aprecierea arbitrară a probelor de către instanța de judecată, prin reproducerea exclusivă a poziției acuzării”.

Potrivit avocatei Asociației Promo-LEX, Nicoleta Hriplivîi, „Într-un stat în care Guvernul limitează pluralismul de opinii, libertatea de exprimare sau de întrunire, democrația este în pericol. În acea perioadă, societatea a fost martor la degradarea democrației în Republica Moldova, unde libertatea

de exprimare, dreptul la siguranța și libertatea persoanelor, au fost cel mai des încălcate drepturi. Toate hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului indică unde a greșit Statul și aceste încălcări ale drepturilor omului pe viitor nu ar trebui să se mai repete.”

Hotărârea CtEDO poate fi accesată [aici](#)

Pentru mai multe informații, contactați:
Vadim Vieru, Director de Program, Avocat, Asociația Promo-LEX
GSM: +37368017507;
E-mail: vadim.vieru@promolex.md